

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna peti- vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljajo:

Za celo leto	15 gl. — kr.
Za pol leta	8 " — "
Za četrt leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto	13 gl. — kr.
Za pol leta	6 " 50 "
Za četrt leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenemski nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

„Skrajnosti se dotikajo.“

Ta izrek se vresničuje v marsikterem obziru. Posebno pa, bi rekel, se on vresničuje v sedanji ljudski šoli. Sedanja šolska postava namreč ima svoj začetek v tisti dobi, ko je liberalizem doživel svoje „poletje“, toraj največjo moč.

Bili so tedaj duhovi razburjeni, in povsod se je le glasilo: „Ločimo šolo od cerkve; vzmimo cerkvi, duhovnom, vpliv na mladino — ker kdor ima šolo, ta ima tudi bodočnost.“ Da, kolovodje te šolske dōbe so v svojih nazorih tako daleč zašli, da je eden izmed njih, Dittes, celó na vprašanje, kdo naj v verouku v ljudski šoli podučuje, odgovoril: Ne duhoven, ampak ljudski učitelj, ter ta nazor razlagovaje in vtemeljevaje prišel je do končne trditve: „Dokler je verouk v ljudski šoli pod nadzorništvom duhovnov, toliko časa naj se ta poduk popolnoma izključi iz šole, kajti to je čisto pogubonosno za mladino, da mora pripoznati dvojno oblast; učiteljevo in katehetovo, ta dva ne moreta (?) v enem smislu delovati v šoli.“ Čeravno je to zahtevanje le zahtevanje ostalo, kajti šolska postava od 25. maja 1868 govori v §. 2: „Brez škode za najvišjo nadzorno pravico države je prepuščeno dotični cerkvi ali verski družbi, da verski poduk in pa bogoslužje za različne vernike v ljudskih in srednjih šolah oskrbuje, vodi, in neposrednje nadgleduje;“ nas je vendar liberalizem v svoji „jeseni“ razveselil s sadjem v ljudski šoli — posebno pa še v srednjih šolah — ki ne more biti vsem po volji. Ali je toraj liberalizem z ločitvijo šole od cerkve pravo zadel ali ne, — to preiskovati in dokazovati bilo bi odveč, ker iz sadu sklepa se tudi na drevo. Po britkih skušnjah pak, ki smo jih doživeli v ljudski

šoli, smo vsakako opravičeni, da rečemo, da to je bil korak v propad. —

Abyssus abyssum invocat — to se je pokazalo tudi v brezverski šoli. Ker so duhovne čisto izključili iz šole, prepustivši jim le še verouk, prišli so s tem, kar je lahko umevno, do druge skrajnosti. Šola namreč mora imeti nadzornika. Umevno za vsakega mislečega človeka bi bilo, da nadzornik mora gotovo tudi podučiti v šolskih strokah, če hoče sploh kaj v šoli umeti. V mestih se to že stori, kajti tam se gotovo dobi kak človek, ki je tudi študiral, in toraj vé, kaj je šola. A vse drugače je na kmetih. Tukaj navadno ne boš dobil družega, ki bi bil v tej stroki izobražen, kakor duhovna in učitelja. Drugi so kmetje. Kdo naj bo toraj nadzornik v okrajni ljudski šoli? Duhoven ne, ker potem bi šola ne bila ločena od cerkve. Učitelj pa tudi ne, ker sam sebe menda vendar ne bo nadzoroval. Ne ostaja toraj nič družega, kakor da je kmet nadzornik šole. —

Pa je li to kaj napačnega? Poglejmo! Postava, zadevajoča šolsko nadzorništvo na Kranjskem, se glasi v §. 15: „Za nadzorovanje o didaktično pedagogičnih zadevah v šoli se postavi od okrajnega šolskega sveta eden ud zvedenec krajnega šolskega sveta kot krajni šolski nadzornik.“ Enako, če se ne motim, glasi se tudi dekret, s katerim se nastavlja krajni šolski nadzorniki, v kojem se posebno opominjajo, naj bodo tudi pri odberanju naučnih sredstev učiteljeva desna roka. Vprašanje, ki se gotovo vsakemu vriva, je: „Ali je pač zmožen kmet, da bi vstrezal tem zahtevam?“ Kaj vé navadni kmet o didaktiki in pedagogiki? Večidel je njegova didaktika, da uči živino voziti; pedagogika pa šiba, ako ga otrok ne uboga. In ako nadzornik še svojega imena pra-

vilno pisati ne zna, ali je mogoče, da bi on (kar pa bi bila njegova dolžnost) učitelja tu pa tam opozoril, kakó bi se mogoče ložer otrok podučil v tej ali oni reči, in ktera bi bila bolj pripravna sredstva? Pač je kmet zmožen dati kak dober nauk v svoji stroki, v kmetem delu; toda za šolo menda on ni! Če ni to smešno, take nadzornike šoli dajati, potem pač ne vem, kaj bi se smelo smešno imenovati? Motika, sekira, rovnica in bič menda vendar še niso, tudi v sedanji šoli ne, didaktično pedagogična sredstva za ljudsko šolo.

Duhoven tedaj, ki se je šolal celih 16 let, ni sposoben za nadzornika — kmet pa, ki je le nekoliko časa obiskoval ljudsko šolo, in morda še to le prisiljeno, on je pa povsem sposoben. Risum teneatis amice! —

Pa še to-le: Je li dostojno za učitelje imeti take nadzornike, in so li taki nadzorniki zmožni poročati o napredku v ljudski šoli? Že imé samo — nadzornik — nam znači, da mora biti on bolj podučen, kakor nadzorovani, in človek je že tak, da se rad podvrže onemu, o kojem je prepričan, da več vé, kakor pa on sam; nasproti pa se protivi svoj um podvreči tistemu, o katerem vé, da toliko ne zna in tudi ne more znati, in mu tudi treba ni toliko znati, kolikor on sam zna. Ta protinaravnost pa, da se mora umnejši manj umnemu podvreči, ali ni ona ravno v našem slučaju postavna? Ni li učitelj postavno zavezan podvreči se svojemu nadzorniku? Ali se pa temu ne protivi njegovo znotranje prepričanje? Dá, mislim, da ni osamljen oni g. učitelj, ki je rekel, da mu je žal, da je definitivno nastavljen, ker ima nadzornika, ki še svojega imena pravilno podpisati ne zna.

Kaj hočem pa še reči o poročilih?! Saj to se vendar ne more zahtevati, da bi bil kmet

Listek.

Zrakoplovi.

(Dalje.)

Kakor smo že spomenoli, služili so zrakoplovi večinoma samo za to, da ustrezajo rado-vednosti občinstva, ali da ga zabavajo nudeč mu priliko, voziti se po zraku. Ali poleg tega bilo je ljudi in dogodkov, da so balone upotrebljevali tudi za resneje namene. Že v vojskah velike francoske revolucije l. 1794 služil je zrakoplov francoski vojski, da pregleda neprijateljski položaj. Francozi so puščali balon na višino, a vojaki so ga držali na vrvi. Z višine zrakoplova opazovali so neprijateljsko vojsko. Največjo porabo in važnost je dobil zrakoplov l. 1870 in 1871, ko je bila silna nemška vojska obsedla Pariz, ter pretrgala vsako zvezo med Parizom in zunajnim svetom. Čez železno ograjo, ki je bila okrog Pariza, ni mogel nikdo preiti, zato je bilo treba iti

iznad nje. V Parizu se v ta namen ustroji društvo za zračno plovitbo.

Vsake tri dni poslali so zrakoplovov iz Pariza, a tudi sam Gambetta izišel je s takim zrakoplovom iz Pariza, da pozove celo francosko deželo v pomoč glavnemu mestu. Razun teh velikih zrakoplovov puščali so tudi majhne, ki so sabo nosili samo zveženj pisem in vladin dekret, ki je kazal, da dobi oni 100 frankov nagrade, kdor najde ta zveženj ter ga odnese bližnjemu občinskemu načelniku. Se ve, da je mnogi od teh zrakoplovov prišel v roke nemške vojske. Krupp je celó izmislil novo vrsto topov, ktere je moči dosti hitro ravnati, tako, da se more ž njim zadeti po zraku letéči balon. Skoro vsak zrakoplov je nosil sabo nekoliko golobov, ki so imeli nazaj iz dežele vesti v Pariz donášati.

Lahko je bilo balon pustiti iz Pariza, ali je bilo težko z balonom nazaj zadeti v Pariz, pa zato so rabili golobe. Ne bomo se temu čudili, ako pomislimo, da se z zrakoplovom ne

dá ravnati, da bi šel, koder bi mi hoteli, nego on gre, kamor ga veter nese. Zato so bili golobi velike vrednosti. Oni so iz Pariza odšli s zrakoplovom, a v Pariz so z vestmi in listi sami nazaj prileteli. No, na golobe se ni moglo privezati mnogo navadno pisanih listov, a vendar se je želelo mnogo tega naznaniti in zvedeti. Zarad tega so napravljali neizmerno drobne fotografije od listov, ktere je človek mogel le s povečalnim steklom prečitati.

Za obsade Pariza izišlo je iz mesta do 70 zrakoplovov z ljudmi. Mnogo teh opravili so svojo nalogo, drugi so pa pali Nemeem v roke. Za dva se ne zna, kam sta dospela, najbrž sta pala v morje. Posebno čuden je pot, ki ga je napravil zrakoplov „Ville d' Orleans“. On je odšel iz Pariza 23. novembra 1870 ravno pred nočjo. Bil je v njem zrakoplovec Rollier in častnik Dechamps. Zrakoplov je najprej šel iznad departementa Seine in Oise. Ob pol treh v jutro je bil v okolici mesta

toliko izobražen, da bi on zamogel prav kritikovati učitelja, ki je moral precej let prešedeti na šolskih klopih in marsikaj prestati, preden je dobil spričevalo sposobnosti. Če je za nadzornika vsak sposoben, zakaj ne tudi za učitelja? Če pa je treba učitelju spričevala sposobnosti, zakaj ne tudi nadzorniku? Kje je doslednost, in kakšen sad mora tako ravnanje obroditi? Le dvoje je mogoče: nadzornik ali nič ne poroča, ali pa mora kdo drugi mesto njega poročati. Najbolj navadno, seveda, je, da tak nadzornik nikdar šole od znotraj ne vidi, in menda tudi kacega sporočila ne odpošlje. Če ga pa odpošlje, mu ga mora kdo drugi sestaviti; ta „drugi“ pa zopet ne more nobeden drugi biti, kot učitelj sam. On toraj mora sam o sebi okrajnemu šolskemu predstojniku poročati, samo s tem razločkom, da sporočilo nima podpisa učiteljevega, ampak ime nadzornikovo. Je pa mogoče na ta način izvesti resnico? Je li mogoče izvesti didaktično-pedagogične pomanjkljivosti? Pojasnila v tej reči bi želeli od tistih, ki imajo oblast nastavljanja krajne šolske nadzornike.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. avgusta.

Avstrijske dežele.

Iz Poreča, 26. avgusta. Zadnjih sej v deželnem zboru se nista vdeleževala poslanca Luginja in Zamlič, dasiravno sta deželni glavar dr. Vidulich, in tudi Sbiša, poslanec za Poreč, v svojem imenu in kot meščan mesta Poreča obžalovala zadnje prigodke.

Trst, 27. avgusta. Kakor se čuje, zapustil bode cesarski namestnik in glavni steber „irredente“, baron Depretis, tukajšnje svoje visoko mesto in pride na mesto njega jeden general za cesarskega namestnika na Primorskem. Mi in z nami vsak Slovan, nimamo pristaviti, kakor: Bog daj, da bi bilo res!

Nova vrsta vradnikov zagledala bo kmalo luč sveta. Porod je sicer nekoliko težaven, pa se bo že srečno izvršil. Mi menimo bodoče imenovanje **inšpektorjev** za tovarne. Za osrednjega tovarniškega nadzornika imenovan je dvorni svetovalec Migerka, ki se je na Nemško podal, da bode vradovanje in delokrog tovarniških nadzornikov opazoval. Ker pri nas še ne vejó, kako bi te nove, delalcem po tovarnah na korist in varnost postavljene vradnike vpeljali, imenovalo se jih bo sedaj 30 do 40 in s temi se bode potem poskušalo. Tudi za osobe se še niso zjediniili. Iz fabrikatnih krogov si vlada ne upa nadzornikov

odbrati, ker se boji, da bi se premalo za delalce brigali, in bi jim delalci tudi popolnoma ne zaupali. Edino le teoretikov pa tudi ni mogoče nastavit, ker jim skušnje manjka! Parturiunt montes et nascitur — mus!

Poljska kolonija v Pragi napravi v spomin rešitve Dunaja po poljskem kralji Sobieskem slavnostno akademijo. Isto tako se bodo na Dunaji živeči Poljaki obnesli.

Mesto Šlan v Čedah poslalo je svoje može k cesarju, da se Šlanu zopet podeli stari naslov „kraljevega mesta“. Deputacijo je sprejel grof Taaffe, ki ji je tudi svojo pomoč obljubil. Pri cesarju so nemško in česko govorili in na česko prošnjo so tudi cesar česko odgovarjali, da bodo po dotični oblasti reč preiskati dali in kolikor mogoče, vgodno rešili.

„Politik“ poroča v uvodnem članku o „črno-rudeče-zlatem“ **zborovanju učiteljev** severne Česke v Trutnovu (Trautenau). Učitelji so zborovanje odprli s popevanjem „nemške pesni“ in na to povdarjali, da je nemška narodnost in jezik v nevarnosti. Poslednjemu bi se radi njegove dolgosti (od Balte do Avstrije) res lahko prigodilo, da se kje kdo ob njem spodtakne ali pa ga ob Adriji kak „irredentar“ s petardo osmudi. Teh nemško-liberalnih učiteljev naloga pa je, da je vže v šoli pri A B C na to delati, da se Nemci nikdar ne bodo s Čehi sprijaznili. Lep pojem o lastnem poklicu! Mesto da bi nežni mladini najpotrebneje vednosti za vsakdanje življenje v mlado glavo cepili, in še nesprideno sree premenili, ter iz nevednih otrok zavedno podučene in spravljive možake izgojevali, smatrajo ti učenjaki, prusakega navdušenja pijani, za dolžnost, mirne državljane v nestrpljive rogovileže s smrtnim sovraštvom do vsacega človeka druge narodnosti v srečo preobračati. Ako bo tako postopanje še dolgo trajalo, v Avstriji zares ne bo še kmalo sporazumljenja.

Ban hrvatski, grof Pejačević je odstopil, in cesar so sprejeli njegov odstop dne 24. avgusta t. l. Cesarsko pismo se glasi, da se pričakuje, da ostane grof Pejačević dotlej, da se zaradi tega kaj ne odloči, in bode izvrševal naredbe, ki so sklenjene v zadnji ministerski konferenci. Grof Pejačević je ban za 21. februarja l. 1880. Med tem je bila obnovljena hrvatsko-ogerska nagodba in vojaška granica je bila vtelesena. A vprašanja zaradi Reke ni mogel rešiti. Odsihmal, tako pravi „Vaterland“, je brž ko ne pri Ogrih dozorela misel: poskusimo sistemo preurediti, vzemimo zopet bič v roke. (To se nam zdi zelo verjetno, ker se Hrvatje o Reškem vprašajo nič udali in je ostalo vse pri starem). To nam tudi nekako pojasni, kar pišejo ogerski oficiozni listi; ravnatelj denarstva David bode sicer šel na odpust, a se bode zopet povrnil v Zagreb. Vidi se tedaj, da so stvar zaradi grbov prav s premislom nasno-

vali zato, da imajo povod za premenitev sisteme.

Hrvatski sekejski načelnik dosedaj še niso odstopili. Ban je prišel v nedejo v Zagreb, rekel je baje, da ne more izpeljati sklepa ministerske konference, zato je odstopil. Dnevi poskušnje tedaj zopet čakajo Hrvatsko, vse je postalo resnobno. — Čudo golemo, da imajo Madjari toliko časa, pečati se s Hrvati! Kje najdejo pogum, da slovesno dano besedo prelomujejo, kakor se sedaj godi zaradi napisa na grbih? ker vendar domača hiša na vseh štirih vogalih gori, ljudstvo nezadovoljno vstaja zoper postavne oblasti, a Madjari se zmiraj praskajo tam, kjer jih ne srbi, na domačem telesu se jim pa delajo huda ulesa.

Iz Ogerskega se zopet poroča o izgreduh zoper jude, sedaj je bilo to v Zala-Egerszeg pri Veliki Kaniži. Povod temu je bil: V četrtek 23. t. m. je jud sunil kristjana s špičastim orožjem. Zaradi tega se je začelo ljudstvo v petek 24. t. m. zbirati iz vseh krajev. Dve trumi 800 — 1000 ljudi je napadlo hiše judov, razbijalo vrata in okna in pri judih kradlo. Napastniki so bili meščani, rokodelski pomočniki in kmetje iz okolice s senenimi vilami in sekirami. Iz Velike Kaniže je šlo dvoje stotin vojakov. V saboto je bila praska še večja, vojaki so streljali, 2 osebi ste bili usmrteni, a devet hudo ranjenih. Mnogo judov je pobegnilo. Poslali so tje dva eskadrona dragoncev (Windischgrätz). Tudi iz Soprona (Oedenburg) so tje poslali 200 mož, in telegram ministra Tisze naznanja, da pojde tje vlak z 200 možmi konjikov in pehote. V petek so sicer nekaj rogoviležev zaprli, a v saboto so jih kljub vojakom siloma oprostili. Tudi v Csurgu je bil v saboto ponoči nemir, razsajali in plenili so.

Oporoka grofa Chamborda ostane tajna, dokler je ne razglasi vrad dvornega maršala. Političnih volitev nima nikah. Grofinja Chambordova je glavna dedinja, po njeni smrti pa grof Bardy, najbližji sorodovinec ranjkemu. Henrik grof Bardy, roj. l. 1851, je sin Karola III., vojvode Parmesanskega, ki je bil umorjen l. 1854, in Louise, hčere vojvode iz Berry, sestre grofa Chambordskega, tedaj je sestrič pokojnemu Henriku Chamborskemu. Sestra grofa Bardya je Margareta, ki je omožena s princem Don Karolom, pretendentom na španski prestol. Tudi svojim vradnikom in služabnikom je zapustil mnogo.

Kralj Milan je prišel v saboto zjutraj proti 9. uri v Gleichenberg in se je nastanil tam, kjer preteklo leto. Na kolodvoru na Dunaji se ni poslovil, mislijo, da se bode zopet tje vrnil.

Rumunski kralj na Dunaji. V nedeljo je šel kralj v Weilburg pri Badenu. Na kolodvoru sta ga sprejela svitla nadvojvoda Albert in Viljem; potem je obedoval v Weilburg in se je ob treh vrnil na Dunaj. S kurirnim vlakom se je podal kralj v ponedeljek

Valery-sur-Somme. Tu pokrije nebo tolika megla, da zrakoplovec več nista mogla videti kam plovita. Slišala sta samo šumenje, ki je bilo časi slabje časi jačje. Mislila sta, da je to ropot železniškega vlaka. Kako se prestrašita, ko se obzorje razvedri in ona opazita pod sabo neizmerno morskó površino. Morsko valovje je prouzročevalo ono šumenje. Njijino stanje je bilo jako žalostno. Nista imela ne hrane, ne dovoljne obleke, a pomoči se od nikod nista mogla nadejati. Balon se je bil že spustil na 1000 metrov. Pod njima so sicer šli brodovi, ali ti večinoma niso ne zapazili njihovih znamenj, ako so jih tudi videli, kaj korist, ko zrakoplov leti s toliko hitrostjo, da ga ni mogoče dohajati. Z jednega broda, najbrž nemškega, streljali so celo na bedne potnike. Nazadnje ob tričetrt na dvanajst opazi neka francoska korveta znamenja, ter se jim odzove. Rollier takoj odpre ventil in balon jame padati.

Ko sta prišla do morske površine, bil ju

je veter že tako daleč odnesel, da ju korveta več doiti ni mogla. Zdaj se le je bilo zrakoplovcema strašno pri duši. Vržeta zadnji dve vreči balasta iz zrakoplova in jeden zvezek pisem, samo da bi se spet dvignola. Zdvorjenje obuzame njuna sreča, že hočeta zažgati zrakoplov, da z jednim mahom napravita konec svoji bēdi, ali na srečo ne moreta v vlažnem zraku napraviti ognja. Zrakoplov pada in glej, v zadnjem trenutku zapazita vrh jelke, ki gleda iz snežne odeje. Kmalu pade balon na zemljo, in bila sta rešena smrti na morju. Ali kako jima je bilo pri duši v pusti z ledom in snegom pokriti gori! Ona kličeta, gledata na vse strani, nikjer ni sledu ni glasu kakega človeškega bitja.

V tem opazi Rollier sledi, kakor da so sani ondod šle. Ona gresta za temi sledovi in prideta za nekoliko ur v neko prazno, na pol razpalo kočó. Tu prenočita. Gladna in žejna odideta v jutro dalje, ter prideta v neko kolibo, ki je sicer tudi bila prazna, ali bilo je

v njej nekaj živeža in drv, tako, da se najesta in ogrejeta. Kmalu pridejo prebivalci kolibe, tu se čudom začudijo opazivši tujca v svoji kočí. Ona jim hočeta raztolmačiti ta obisk, ali ju nikdo ne razumi. Naposled se domisli Rollier, ter nariše zrakoplov in izgovarja ime „Pariz“. Seljaki ju raumijo ter ju pogoste z najtoplejším sočutjem. Potnikom se posreči razumeti, da sta na Norvežkem pod 62. stopinjo severne širine v vasi Liffjdu, 60 zemljepisnih milj od Kristianije daleč. Ona odideta v Kristianijo.

Vest o njuni rešitvi se je bila že razširila po celi deželi, tako, da ju je narod povsod radostno pozdravljal. Njun zrakoplov z vsem onim, kar je notre bilo, a med tem golobe iz zvezek pisem našli so ljudje kasneje. Greenov pot iz Londona v Nasovo in ta iz Pariza na Norvežko sta bila najdalja pota, ki jih je človek v zrakoplovu napravil. (Dalje prih.)

v Bukreš domov. Kaj nek pravijo ruski listi o potovanji teh dveh kraljev na Nemško in Avstrijsko? Ali jim je to po godu, da ta dva kralja obiskujeta cesarja nemškega iz avstrijskega?

Iz Sarajeva se piše „Pest. Lloyd“, da je baron Feodor Nikolić zadnje tedne prepotoval Hercegovino, ogledal vrade, občeval s tamošnjim prebivalstvom in se sploh prepričal o delavnosti oblasti, o koristi novih naprav in o mnenji ljudstva. Davki se redno odrajtujejo, letina je precej dobra, vojaki in žandarji so roparje ukrotili, da so le še po oddaljenih krajih. (Kdo se ne spominja tukaj roparja, ki je nedavno tega okrajnega glavarja na lepi cesti vščipnil za 500 gld., tisti se menda ne potikuje po stranskih krajih.)

Vnanje države.

Sv. oče posvetil so za nemškega cesarstva avstrijski del breslavske škofije zopet jednega škofa. Bismarkov organ „Nord. Allg. Ztg.“ se vjeda, zakaj vatican ni tega v Berlin naznanil. Vatikanski list „Moniteur de Rome“ prinaša odgovor rekoč: Berolinskemu oficijoznem listu opomnimo sledeče: prvič je dotični škof za avstrijski del breslavske škofije imenovan, toraj vsako sporazumljenje o tem z nemško vlado nepotrebno. Drugič ako je bula (papežovo pismo) „de salute animarum“ žaljena, treba pomisliti kdo jo je žalil. Vsakdo vé, da se je za časa kulturnega boja na Nemškem škofom in duhovnom njihova plača vstavila, ker se ni z v buli navedenimi pogodbami strinjala. Kako mora „Nord. Allg. Ztg.“ sv. prestol žaljenja bule obdolžiti, ker je Prusija sama do danes še ni dejansko povsod in povsem vpeljala?

Trije kralji, dva od teh iz jutrovega doma, jeden pa od tam, kamor solnce zahaja, so na popotnih nogah. Srbski in rumunski kralj potovala sta v Berlin, in španjski kralj pripravlja se tja na odhod. Vse to je krpanje velikega kancelerja Bismarka. Njemu je pred vsem na tem ležeče, Francijo in Rusijo kolikor mogoče osamiti, in v to svrhu povabil je omenjene kralje. Znamenito je pa to, da se v vseh treh kraljevinah jedro ljudstva čisto drugače, naravnost nasprotno zadrži. Srbi nečejo o nemškem in avstrijskem prijateljstvu nič vedeti. Navaden Srb simpatizira edino le z Rusom in vse „Švabe“ sovraži. Rumunci sovraštva do Avstrije nikjer ne skrivajo. Avstrija je zaveznik Nemčije, toraj ako so naši nezakriti sovražniki, tudi nemški prijatelji ne morejo biti. Španjski narod so veliki prijatelji francoskega naroda in španjski kralj Alfons zgubil bo poprej svoj prestol, kakor pa se njegovo ljudstvo Nemčiji na ljubo proti — Francozom zvezalo. Bismarkove kombinacije, dasi tudi velikanske, bi takrat znale račun brez gostilničarja postati, kajti časi so minuli, ko so se ljudstva za diplomate in njih spletke kar na komando tepla, sicer pa prej in pozneje dobri prijatelji ostali, in prijatelj si je bil tedaj ves svet. Dandanes je to drugače. Sedaj so narodi samostojni, se zavedajo svojih pravic, poznajo vsled naravnega čuta in politične zavednosti svoje prijatelje in neprijatelje. Zveze prijateljske po diplomatih umetno proti narodnemu čutu in njegovi volji skrpane, nimajo večje vrednosti, kakor preležana preja!

Iz Pariza, 25. avgusta. „Temps“ vé povedati, da bodo v Kahin-Kino poslali pomoči, da nadomesté tisti del garnizije, ki ima opazovati trdnjave ob reki Hue. Ker je nemogoče s toliko vojniki, kolikor jih je sedaj, obstraziti (blokirati) obrežje Anama in Tonkina, naznanja list, da bode admiral Courbert stražil le Tourane, Hue, delto rudeče reke in Hako. „Temps“ misli, da se bode rojalistična stranka sedaj še huje razcepila, kakor pred smrtjo grofa Chambordskega, a drugi listi, vzlasti „Français“ pravijo, da je nesreča obe stranki zmodrila in da boste sedaj složni postopali. Prehod bode mogoče doseči. Po postavnih poti je mogoče tirjati revizijo vstave.

Telegrami iz Pariza pripovedujejo, da se bodo Orleanovci vdeležili pogreba prince Chambordskega brez političnega spremstva. „Gaulois“ meni, Jules Ferry potovanja Orlea-

novcev k pogrebu ne bode smatral za kaj nepostavnega, vendar pa hoče grad Chambord, ki je bil le osebno darovan Henriku V, nazaj terjati kot narodno premoženje in državi izročiti.

Izvirni dopisi.

Z Brezij, 25. avgusta. Danes so nekteri mislili pri nas veliko odpustkov dobiti, pa jim ni šlo po sreči. Trije potepuhi in ena babura so skusili danes svojo srečo na Brezjah — ali spodletelo jim je. Z limancami so nekoliko drobiža iz puščice pri altarjih vzeli, vsega skupej pri 5 goldinarjih, ali ker jim je šlo menda prepočasi ali ker so čutili nevarnost, so delo popustili. Mežnar, kteremu so se ljudje nevarni dozdevali, jim je bil zmiraj za petami — in je tudi precej šel k pušici, ko je prišel zopet v cerkev — ter koj čutil nekaj lima pri ljuknji. Ker so bili bližnji mlatiči precej pri rokah — so jih koj prijeli, ter jih je takoj danes žandarmarija v Radovljico spremila. Doma so od vseh strani, eden menda iz Mednega, ženska pri Novem mestu, tretji ne vem kje. Brž ko ne so tudi drugod že kradli, tedaj je dobro, da pridejo pod ključ.

Prem, 25. avgusta. (Slaba letina, požar, krasni spovednici in izurjen mizar.) S strahom gledamo letos v prihodnost, ker so naši upi dobre letine, kakoršno nam je spomlad vsestransko obetala, splavali po vodi. Izvzemši senenski pridelek, je ves drug slab. Sosebno občutno zadeva naše kraje letošnja nerodovitnost sadnega drevja, kar pomenja pri nas toliko, ko brezdenarnost, revščino in črni glad. Ta pa letos še tim gotovješe ne izostane, čim slabša je letos tudi žitna letina, in povrh še krompir, glavni živež tukajšnjega ubozega selaka gnjije. Ker imamo že dalj časa vetreno vreme, pritiska že huda suša, ktera bode uničila še koruzo, repno posetev in zelje, ktero je že itak revno povsod. Prizadeti smo tedaj zopet letos na najobčutljivi strani, ki se tiče našega nervusa rerum gerendarum in pa želodeca. Vina utegnemo, če Bog trto obvaruje, res še precej pridelati, ali kaj pomaga, ker ono ne bo davka plačalo, ne ljudi obleklo in ne lakote pogasilo. Ni tedaj pri nas ta pridelek mero-dajin; kajti komaj 3 ali 4 posestniki vzamejo nekaj grošev za njega. Hvala pa Bogu za vse, kar nam dá!

Včeraj, sv. Jerneja dan, se je že v drugo pripravljalo za dež ter gromelo, bliskalo in treskalo. Drugod je tudi nekaj dežja padlo, a pri nas malo kapelj. Ob 3/43 je treščilo v Zarečji, fare trnovske, v neko slamnato streho, jo užgalo in tako provzročilo požar, ki je trem gospodarjem vpepelil vse pohištvo z gospodarskimi poslopji vred, enemu pa samo gospodarsko poslopje. Sreča, da se je bila vlila ploha, ki je slamnate strehe dobro zmočila in jih tako obvarovala pred vnemanjem. Če bi bile strehe suhe in če bi bil začel veter pihati, nastal bi bil strašansko požar, ki bi bil vničil vso vas in razdejal vse tamošnje skrbne gospodarje. Pogoreleci imajo nekda zavarovana poslopja, a pridelkov nobenih.

Letos smo si s samimi prostovoljnimi doneski napravili za farno cerkev krasni spovednici iz črešnjevca lesa, kakoršnih bi zastonj blizo iskal in jih tudi ne najdeš. Izdelal ji je domači mizar Janez Šrpan res prekrasno in ne drago. Zatoraj se sme on z dobro vestjo vsakemu za vsakojako delo najtopleje priporočati.

Milim dobrotnikom pa, ki so o priliki velikonočnega izpraševanja in tudi drugače res

lep znesek darovali za spovednici, sosebno pa velikodušnemu g. dobrotniku na Gorenjskem in g. Baši, farne cerkve ključarju, kteri je ves les preskrbel in ga tudi za eno celo spovednico podaril, bodi tu očitno v imenu sv. Helene najtoplejša zahvala izrečena. Bog plati vsem stotero!

Iz Trnovega na Notranjskem. (Ogenj, suša.) Na sv. Jerneja dan proti poludne začelo se je lepo oblačiti. Veseli in zadovoljni smo gledali, ko je začel že tako potrební dež kapljati; pa, ko se vlije močna ploha, zablika se in strela vdari v bližnjo vas. Nekoliko trenutkov na to vdari že plat zvona v Trnovem in hipoma nastane krik: V Zarečji gori! Trešilo je v hišo posestnika Jeršinoviča in v kratkem zgorela so trem gospodarjem vsa poslopja in četrtemu prelepo novo gospodarsko poslopje z vso živinsko krmo. Nevarnost je bila velika za celo vas, pa zavoljo mirnega zraka odvrnila se je večja nesreča. Zavarovani so bili sicer vsi, pa le za majhne svote (in to bo revežem komaj zaleglo za živinsko krmo in kmetijsko orodje, ktero jim je tudi vse zgorelo. Človek se ni nobeden ponesrečil in tudi živino so vsi rešili, le eno tele se pogreša, ljudje mislijo, da ga je kdo odpeljal, ker je prosto letalo po polji. Bistriška brizgalnica delala je prav pridno, le škoda, da je primanjkovalo vode in orodja.

Pred nekterimi dnevi imeli smo prav močno burjo, ktera je provzročila neizmerno veliko škodo. Kar pa nam je pustila burja, žuga nam vzeti suša, ktera čedalje bolj pritiska. V nedeljo bilo je oznanjenih več sv. maš za potrební dež. Ljudstvo že zdaj toži in se trese pred dolgo zimo, ker ne bo imelo potrebnega živeža. Burja nam je polomila turšico, sadje, kar ga je bilo, čisto otresla, trte pometala na zemljo in več druge škode naredila na polji, po vrtih in po strehah. Zelje, fižol in druge stvari, ktere so še na polji, nam bo suša čisto zamorila, krompir pa nam hoče po sili ves segnjiti. Le še nekoliko let tako slabih, kakor so bila zadnja štiri, in naše ljudstvo je — razdjano. Gospod otmi nas, sicer poginemo!

Iz Metlike, 27. avgusta. (Shod pri treh farah) se je prav dobro obnesel. G. državni poslanec Pfeifer je bil ves obsut z ovacijami in s prošnjami. Navzoč je bil od c. kr. okr. glavarstva g. vodja sam, predsedoval pa občinski svetovalec Jure Bajuk. Govorilo je več kmetov jako razumno. Shodu je sledila veselica z napitnicami in s petjem. Vreme je bilo vgodno, zato je tudi priromalo na proščenje (žegnanje) več tisoč duš.

Iz Metlike, 26. avgusta. (Državni poslanec g. Viljem Pfeifer pred svojimi belokranjskimi volilci.) Na zahodni strani Belokranje ob znožji radoviških in drašičkih vinskih gorá pičle pol ure od Metlike leži na lepem ravnem kraju v sredi rodovitnega polja starodavna božja pot „Žalostne Matere Božje“ pri Treh farah. Jernejevsko nedeljo se zbere tukaj na tisoče pobožnih romarjev, Slovencev in Hrvatov, ki Materi Gospodovi potožujejo svoje dušne in telesne nadloge pričakujoči mogočne priprošnje pri usmiljenem Bogu. Ta kraj in dan letošnjega cerkvenega shoda izvolil si je naš državni poslanec gosp. Viljem Pfeifer, da svojim belokranjskim volilcem poroča o svojem delovanju v državnem zboru. Ob 4. uri popoldne se zberemo v prostorni sobi soseskine hiše. Predsednika shodu si enoglasno izvolimo posestnika Jureta Bajuka iz Božjakovega. Zahvalivši se za izkazano čast predstavi predsednik vladnega komisarja, na-

čelnika črnomeljkega glavarstva, g. Jagriča, in nato s prisrčnimi besedami pozdravi posp. državnega poslanca, proseč ga, da blagovoli navzočim volilecem poročati o svojem zastopu v državnem zboru.

Z umevno besedo g. Pfeifer omenja najvažnejših postav, sklenjenih v državnem zboru od tistega časa, kar on Belo-krajno na Dunaju zastopa. Najprej govori o vojni postavi dokazovaje njeno potrebo; spomni dobrote vojne takse v korist zapuštenim vdovam in otrokom v vojsko poklicanih gospodarjev. Dalje poroča o postavi, zabranjujoči ruski in rumunski živini v Avstriji, ktera postava je za naše kraje koristna iz dvojnega obzira: zapira pogubni živinski kugi pot v našo domovino in povzroča višjo ceno in lajšo prodajo domače živine. Pové potem o postavi določujoči dae na umetno napravljena vina in o oderuški postavi. Pravi, da državna zbornica bi rada odpravila legaliziranje, a za zdaj se je dosegla le neka polajšava. Vpeljal se je dae na kavo in petrolej. Zdaj poroča, koliko si je on in z njim drugi slovenski poslanci, prizadeval, da se dela toliko potrebna dolenjska železnica. Žalibog je vse prizadevanje do zdaj brezuspešno, ker ogerska vlada dela zapreke. Pové, da se je zemljišni davek mnogo znižal; okraja metliški in črnomaljski plačujeta na leto nekoliko čez 8000 gold. manj.

Konečno poroča, da si sedanja vlada z velikim trudom in mnogo skrbjo prizadeva polajšati bremena kmetskemu stanu, da je ta vlada prijazna Slovincem in da on to vlado podpira. „Gospodje volileci, v kratkih potezah sem Vam razložil svoje delovanje v državnem zboru, vestno sem se trudil, delal za blagor in korist svojih volilcev. Sim li Vaše nade opravičil in Vašega zaupanja vreden, sodite sami!“ Burni dobro in živijo-klici g. poslancu naznanjajo zaupanje navzočih volilcev. Izročili smo mu še marsiktero prošnjo v nadi, da bo tudi v prihodnje skrbel za našo korist. G. predsednik prevzame besedo in se v imenu volilcev g. poslancu za njegove prijaznost, za njegov trud zahvali in mu izreče svoje popolno zaupanje. S trikratnim „živijo in slava“ na presvetlega cesarja predsednik sklene shod. — G. Pfeifer se je danes odpeljal v Semič, od tam pojde v Črnomelj, da se sam prepriča o veliki škodi, ktero je tam toča naredila in o svojem času bo te kraje, kakor tudi druge po toči poškodovane visoki vladi priporočil v podporo.

Domače novice.

(Današnja „Laibacherca“) ima na svoji prvi strani prav krepak odgovor nemškemu listom (posebno „Wochenblattu“), ki si na vso moč prizadevajo kranjsko deželo, kar je predsednik njen g. baron Winkler, in Ljubljano, kar je njeno starešinstvo narodno, grditi in obrekovati pred svetom, ter naravnost pove, da tako prizadevanje prihaja od politično propadlih ljudi, ki so vso veljavo zgubili. Prav tako, da se vladni list potegne za pravico in čast dežele in mesta, kajti nemčurški grdunski pisatelji si kar izmišljujejo in trosijo po listih skandale, o katerih tu živa duša nič ne vé. Dobro pri vsem tem je to, da taka pisarija prav nič ne izda in se tuje prav nič ne boje zahajati k nam, ker se jim z vsem dobro postreže, ne nagaja jim pa nihče ne. To bodo potrdile mnoge laške družine, ki so prišle v mesto in okolico na počitnice in se povsod sprehajajo

varno kakor doma. — Prav dobra je konečna opomba „Laibacherce“, da ljubljanski nemškutarji vendar ne bodo zahtevali od svojih dam, da bi rešile s črno-rudeče-rumenimi trakovi njihovo čast, ker tako zahtevanje vendar ni možko ali vitežko.

(Naša nemško-liberalna fakcijska klika povsod propada.) V Ljubljani leži že od zadnjih volitev v poslednjih zdihljelih, tako, da po lastnem izreku „urtevtonskega“ lista „die deutsche Wacht“ za-njo ni zdravila, temuč nollens volens mora med staro šaro in „novi možje, nove moči“ naj jo nadomesté. Od kod? Na Dunaji so tudi vže sami nad sabo obupali in Madjare na pomoč poklicali. Madjari pa, kakor sicer Slovanom sovražni, brali so jim take levite, in take resnice v obraz povedali, kakoršne le kosmato nemško uho prenašati zmore. Ako levičarji v svoji abotnosti mislijo, tako pišejo mad. listi, da se bo madjarska vlada z dunajsko sprla, se močno motijo, in mi jih lahko zagotovimo, da bode poprej Turčin Rusu verjel, da mu je bil ves čas izvrsten prijatelj, kakor bomo mi verjeli, da ta ljubezen avstrijskih fakijskih kričarjev iz odkritosrčja prihaja.

(Na ljubljanski grad) so v saboto pripeljali prave junake (topove), ki željno pričakujejo, da ga bodo glasno po pol Kranjskem naznanovali.

(Cevi), ki dovajajo vodo mestnemu vodnjaku pred „rotovžem“, so ravno pred Majerjevo prodajalnico počile in zdaj pokladajo nove.

(Umrli) je urar Rudholcer, na Prešernovem trgu, v 61. letu svoje starosti. Ranjki je bil 15 let namestnik predstojnika pri tukajšnjem obrtnem pomožnem društvu.

(Kako je lakho človek mrtev, da sam nič ne vé o tem.) Kako se je čudil gosp. župnik A. V. v Št. Vidu nad Ljubljano, ko je te dni dobil od prijateljev po pošti mu poslano izrezke iz „Laib. Zeitg.“, na katerih je bilo tiskano naznanilo okrajne sodnije ljubljanske, da je on umrl in mu je za kuratorja postavljen dr. M. v Ljubljani! Hudomušniki so pristavili temu sodnijskemu razglasu še črke „R. I. P.“ Gospod župnik se prime za čelo in ko se prepriča, da je vendar še živ, poišče si „Laibacherico“ samo, kjer res najde ono naznanilo tiskano. Pritoži se toraj pismeno in lastnoročno proti temu, da bi ga sodnija kar brez njegove volje razglasila za mrtvega, in čez nekoliko dni dobi od nje odpis, da se je to zgodilo po krivdi sodnijskega sluga, ter da se bo razglas na stroške njegove preklical. In res stoji v večerajšnji „Laibacherici“ prav mal preklic, da je g. župnik A. V. še živ, toraj ne potrebuje kuratorja. — Pravijo, da človek, kterege pred smrtjo proglasijo ljudje za mrtvega, potem še dolgo živi; kako dolgo bo živel toraj še ta gospod župnik, ki ga je za za mrtvega razglasila celó sodnija! Mi mu želimo še mnogo let, takega zdravja, kakoršno vživa zdaj.

Razne reči.

— Vabilo k slavnosti sedemdesetletnice dr. Franja vit. Miklošiča, ki se bode vršila v nedeljo 2. septembra 1883 v Ljutomeru. — Vspored: I. Svečani uhod iz Kamensčaka v Ljutomer ob 10. uri; ljutomerški župan pozdravi goste. — II. Svečana maša. Služil jo bode ob 11. uri velečastni gospod profesor in zlatomašnik dr. Josip Muršec iz Gradea. — III. Po maši na javnem trgu v Ljutomeru: 1. D. Jenko: Molitev. 2. Pozdrav gosp. profesorja dr. Gregorja Krek-a iz Gradea.

3. Lichtenegger: Lepa naša domovina. 4. Hajdrih: Jadransko morje. 5. Slavnostni govor, govori gospod župnik Božidar Raić. 6. Nedved: Mili kraj. — IV. Vкупni obed pri gosp. Vavpotič-u. Med obedom pojo se sledeče pesmi: 1. Nedved: Zvezna. 2. D. Jenko: Na morji. 3. Förster: Slava Slovincem. 4. V. Klaič: Svrčanje. 5. B. Ipavie: Vojaška. — V. Na večer veselica pri gosp. Vavpotič-u: 1. D. Jenko: Što čutiš. 2. Skraup: Staročeska. 3. B. Ipavie: Savska. 4. Vašák: Slovan. — Med točkami vsporeda svira godba. — Opomba. Zavoljo vožnje iz Ormoža v Ljutomer naj se gostje o pravem časi oglasijo pri gosp. Dr. Žižek-u v Ormoži, zavoljo vкупnega obeda pa pri g. Vavpotič-u v Ljutomeru. Godba bode svirala že zvečer pred svečanostjo in v ponedeljek po svečanosti. Slavnostni odbor.

— Iz Begunj, 27. avgusta. Danes pripeljali so semkaj za 6 let elegantno gospo — ženo orožniškega (žandarskega) stražmeštra v Gradeu. Oslepila je ljudi za malenkost 90.000 gold. in to večinoma plemstvo. Kjubu električni razsvetljavi sleparji še vedno v temi ribijo.

— Iz toplic. Na Dobrno je do 26. avgusta prišlo 1006 topličarjev; izmed znancev so med zadnjimi: bivši banski namestnik gosp. pl. Vakanovic iz Zagreba, gosp. profesor Žitek iz Ljubna pa nadzornik posp. Gnad iz Trsta.

— Bivša francoska cesarica Evgenija prišla bo za nekoliko časa v svojo „Vilo Vicentino“ na Goriškem iz Karlovih varov, kjer se sedaj zdravi.

— Kolera v Egiptu pojemlje. V Kahiri jih od dne do dne manj pomrje, ravno tako v Aleksandriji.

— Tekmec svilnemu črviču. — Iz Kitajskega so vpeljali na Nemško hrastovega prelea. Iz Crefelda na Nemškem se o njem tako-le piše: L. 1882 je dobil cestni nadzornik Haas iz Vesel-a 200 jajčic kitajskega hrastovega prelea, da bi poskusil, se li more dobiti svila po njem. Iz 200 jajčic se je sedaj dobilo 18 do 20.000 krepkih gosenic. Kitajski hrastov prelec se živi le s hrastovim perjem in ima kokone debele kakor kurja jajca; ko bi se ta poskušnja obnesla, bi bilo to neprecenljive vrednosti.

Telegrami „Slovincu“.

Pešt, 27. avgusta. Včeraj so bile v vasi Gyekenyes ob hrvaški meji hude demonstracije zoper jude. Skoro gotovo je, da so bili ljudje po tujcih nahujskani, drli v judovska stanovanja in tam ropali.

Dunajska borza.

27. avgusta.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 45	kr.
Sreberna „ „	79 „ 10	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 60	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 45	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 85	„
„ „ 4%	88 „ 35	„
„ papirna renta 5%	86 „ 95	„
Kreditne akeije	160 gl. 294	75
Akeije anglo-avstr. banke	120 gl. 109	40
„ avstr.-ogerske banke	837	—
„ Länderbanke	110	25
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu	647	—
„ žravnne železnice	317	—
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	227	75
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107	20
„ Ferdinandove sev.	105	—
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120	—
4% „ „ 1860	500 „ 133	50
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 169	75
„ „ 1864	50 „ 169	25
Kreditne srečke	100 „ 172	75
Ljubljanske srečke	20 „ 23	50
Rudolfove srečke	10 „ 20	50
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „ 80	—
London	119 „ 80	—
Srebro	—	—
Ces. cekini	5 „ 65	—
Francoški napoleond.	9 „ 50	—
Nemške marke	58 „ 35	—

Duhoven v pokoji

dobi primerno službo v Čateži pri Zaplazu. Več o tem pové cerkveno predstojništvo v Čatežu, pošta Trebnje (Treffen). (2)